

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

ภาคเกษตรเป็นภาคที่สำคัญของรากฐานของการพัฒนาประเทศที่สำคัญเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ของไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรม ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมองให้กว้างไปในเวทีการค้าและการพัฒนาในระดับที่ใหญ่มากขึ้น ตั้งแต่ระดับอาเซียน ระดับทวีปหรือระดับโลก มีทั้งโอกาสในการพัฒนาและอุปสรรคของการแข่งขันและการกีดกันทางการค้า ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถแข่งขันในเวทีที่ใหญ่ขึ้นเหล่านี้ให้ได้ บทบาทภาคการเกษตรเป็นภาคส่วนที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ โดยประเทศไทยมีอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 สูงถึงร้อยละ 4.3 โดยที่ภาคการเกษตรมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.3 ของ GDP ทั้งประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) สำหรับสาขาพืชในไตรมาสที่ 3 ปี 2561 มีการขยายตัวร้อยละ 6.8 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2560 โดยผลผลิตพืชที่สำคัญ คือ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 57.07 ส่วนข้าวนาปี มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.29 ส่วนภาคเนื้อสินค้าเกษตรที่สำคัญ คือ ลำไย โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.97 มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศเหมาะสม มีปริมาณน้ำเพียงพอ ประกอบกับราคาที่อยู่ในเกณฑ์ดีส่งผลให้เกษตรกรมีการดูแลบำรุงรักษามากขึ้น ทำให้ผลไม้นี้ต่าง ๆ ติดดอกออกผลมากกว่าปีก่อน มีปริมาณและมูลค่าส่งออกลดลง เนื่องจากอินโดนีเซียซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญของไทย ยังคงดำเนินมาตรการจำกัดการนำเข้าลำไยในเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม 2561 แม้ว่าจะมีการยกเลิกมาตรการดังกล่าวตั้งแต่วันที่ 6 มิถุนายน 2561 แต่ในทางปฏิบัติยังมีข้อจำกัดและต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถส่งออกลำไยไปยังประเทศอินโดนีเซียได้ ทั้งลำไยสดและผลิตภัณฑ์ โดยมีมูลค่าการส่งออกสูงถึง 5,026.87 ล้านบาท มีอัตราการลดลงจากปีก่อนถึง 29.03 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2561)

ปัจจุบันภาคการเกษตรของไทย ยังถือว่ามีประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก และยังน้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน โดยอ้างอิงจากจากรายงานของ (ธนาคารโลก) ได้ทำการวัดประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในภาคการเกษตรของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก พบว่า ไทยถูกจัดให้อยู่ในลำดับที่ 151 ของโลก น้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน คือ

สิงคโปร์ และมาเลเซีย ประกอบกับข้อมูลของ Global Harvest Initiative's 2017 GAP Report ที่ได้ระบุว่า แรงงานภาคการเกษตรของไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ 2,083.38 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 12 แต่ก็ยังน้อยกว่าประเทศในอาเซียน คือ สิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ถึง 103,557.02 และ 19,261.22 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในภาคเกษตร (Agriculture value added per worker)

อันดับ	ประเทศ	2553	2560
1	Slovenia	118,441.92	239,498.29
2	Brunei Darussalam	100,476.71	n/a
3	Norway	76,426.06	91,026.09
4	France	74,177.02	96,503.09
5	Iceland	73,295.61	n/a
21	Japan	44,308.81	n/a
22	Luxembourg	43,851.25	68,951.52
23	Singapore	43,417.68	103,557.02
48	Malaysia	15,962.13	19,261.22
151	Thailand	1,860.01	2,083.38
152	Philippines	1,833.65	1,909.35
173	China	1,160.53	1,529.17
190	Myanmar	971.75	1,023.07
191	Comoros	945.66	n/a
192	Lao PDR	893.05	927.27
197	Cambodia	766.92	802.85
201	Vietnam	719.06	813.02

ที่มา : The World Bank, 2017

ทั้งนี้จากรายงานของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเกษตร และสภาปฏิรูปแห่งชาติ พบว่า ปัญหาภาคการเกษตรที่สำคัญ คือ ปัญหาประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ส่งผลต่อโครงสร้างและขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรมีความอ่อนแอ ทำให้ต้องหาแนวทางในการพัฒนาภาคเกษตรไทยให้สามารถแข่งขันในภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สุรพงษ์ เจียสกุล, 2560) และเพื่อให้ประเทศไทยใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนในการพัฒนาประเทศ และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยน้อมนำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้มาประยุกต์ใช้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การใช้ประโยชน์จากประชาคมอาเซียนอย่าง “พอประมาณ” ไม่เอารัดเอาเปรียบชาติสมาชิกอื่น แต่ต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อก้าวเดินไปในนามของอาเซียน การเตรียมความพร้อมอย่าง “มีเหตุผล” เพื่อให้มี “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ภายใต้เงื่อนไขความรู้ คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2564) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการเกษตร ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2559) การเกษตรที่มีนโยบายตามยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การเพิ่มประสิทธิภาพภาคการเกษตรโดยเฉพาะการบริหารจัดการสินค้าเกษตร และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยมีนโยบายการวิจัยที่ต้องลงสู่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตรนั้น จังหวัดเชียงใหม่ถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพด้านการเกษตรในลำดับต้น ๆ ของประเทศไทย ผลของการเปิดอาเซียนก่อให้เกิดปรากฏการณ์ย้ายถิ่นฐานแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานภาคเกษตรในเชียงใหม่อย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านของไทย

เชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเมื่อมีการเชื่อมโยง North-South Corridor จากทางตอนใต้ของจีน รวมถึง East-West Corridor จากสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเชื่อมต่อกันทางถนนและรถไฟความเร็วสูง นอกจากนั้นเชียงใหม่ยังจะเป็นศูนย์กลางทางการบิน ในอนุภูมิภาคด้วยการขยายตัวของจังหวัดเชียงใหม่เองที่มีการสร้างเครือข่ายสาธารณูปโภค เช่น ถนนวงแหวน และศูนย์กลางการประชุมนานาชาติ เชียงใหม่จึงมีความพร้อมในการพัฒนาด้านการเกษตรเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้สูง การกระจายตัวของเศรษฐกิจภาคเกษตรจะเกิดประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน (แผนยุทธศาสตร์จังหวัดเชียงใหม่, 2561) ทั้งนี้ในปี 2561 กรมส่งเสริมการเกษตรได้เน้นนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ 1) สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า 3) เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาค

การเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม 4) บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และสุดท้าย และ 5) พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อนำพาเกษตรกรก้าวไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 สอดรับกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ของรัฐบาล และ “2561 ปีแห่งการยกระดับมาตรฐานการเกษตรสู่ความยั่งยืน” ด้วยการปรับเปลี่ยนการผลิตแบบเดิม ๆ ผู้การผลิตที่เป็นระบบ มีการวางแผน มีมาตรฐาน และเป็นแบบอย่างในการขยายผลต่อไป

ด้วยเหตุนี้ คณะนักวิจัยจึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อทบทวนและวิเคราะห์สถานการณ์และทิศทางการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ต่อภาคเกษตรเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ต่อการปรับตัวในอาเซียน โดยจัดทำเป็นโครงการก่อนการวิจัยจริง (Pre-research) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแผนกลยุทธ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ด้านเศรษฐกิจเกษตร วิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขันในอาเซียนต่อภาคเกษตร ปัญหา และอุปสรรค เพื่อให้ได้โจทย์วิจัย ซึ่งการทำ Pre-research โดยมีหน่วยงานเข้าร่วมมากกว่า 40 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน รัฐวิสาหกิจ และชุมชนเกษตร รวมถึงท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเรื่องของแนวคิดการพัฒนาท้องถิ่น ถึง 3 ท่าน ได้แก่ ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช และ รศ.ดร.เสรี พงศ์พิศ (อธิการบดี สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน) โดยความกรุณาจาก ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน ที่ปรึกษาชุดโครงการวิจัยนี้ ร่วมกับ ศ.ดร.อารี วิบูลย์พงศ์ (คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) และ ศ.ดร.ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ (คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) และผู้แทนจากหน่วยงานภาคเกษตรและเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญ คือ กรมส่งเสริมการเกษตร เกษตรอำเภอ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร รวมถึงกรมพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ที่สำคัญ คือ ด้านปัญหาการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในระดับอาเซียนได้ โดยเฉพาะสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ลำไย และข้าว เพื่อการส่งออกสู่อาเซียน เป็นต้น

นักวิจัย จึงได้จัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน (Enhancing the effectiveness for agricultural production of Chiang Mai community to compete in ASEAN” ภายใต้ชุดโครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Research and developing the potentiality of Chiang Mai agricultural community creatively for ASEAN Economic community competition base on sufficiency economy philosophy (R&D AGGIE for AEC)” โดยในปีที่ 1 (2560) ผลการวิจัยได้ทราบถึงศักยภาพของ

ชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และได้พัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการวิจัยพบว่า จุดแข็งของกลุ่มเกษตรกรที่สำคัญ คือ สินค้าของกลุ่มเกษตรกรมีคุณภาพและมาตรฐาน ด้านโอกาส ที่สำคัญ คือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานที่คอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุน แต่กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ สินค้าเกษตรมีความต้องการเพียงระดับชุมชน ตลาดไม่มีความหลากหลายในกลุ่มผู้บริโภค และมีอุปสรรคที่สำคัญ คือ การแข่งขันของสินค้าเกษตรในตลาดค่อนข้างสูง ทำให้นักวิจัยเห็นถึงศักยภาพของชุมชนในแต่ละแห่ง และทราบแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มเกษตรกร ทั้งหมด 6 ประเด็น ซึ่งประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มเกษตรกร โดยการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการด้านการเกษตรของกลุ่มให้คุ้มค่าที่สุด สรุประเด็นของเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการผลิตที่เน้นความประหยัดและใช้ปัจจัยการผลิตไม่เกินความจำเป็น นอกจากนี้ยังต้องอาศัยประสบการณ์ที่สั่งสมมาอย่างถูกต้องที่เรียกว่า ภูมิปัญญา ของเกษตรกรเองในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ (วีระศักดิ์ สมยานะ, 2560) และในปีที่ 2 (2561) จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะพืชหลักที่สร้างมูลค่าให้กับจังหวัด คือ ลำไย ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านการผลิตสินค้าเกษตร คือ สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ คือ กลุ่มพืช 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย หอมหัวใหญ่ เสาวรส และข้าวไรซ์เบอร์รี่

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) การศึกษาบริบทของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา พื้นที่ อาณาเขต การปกครอง เศรษฐกิจ สาธารณูปโภค และด้านการเกษตร
- 2) การศึกษาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เช่น องค์ความรู้ในการผลิต การวางแผนในการจัดการฟาร์ม บัญชีฟาร์ม และเทคนิคในการผลิตสินค้าเกษตร

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขั้นตอนที่ 1 กำหนดตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 25 อำเภอ 207 ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่

1.4.2 ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 20 ชุมชน และคัดเลือกโดยศึกษาถึงศักยภาพที่จะพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตในระดับอาเซียนได้ โดยมีตำบลที่สนใจประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่มพืช 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย หอมหัวใหญ่ เสาวรส และข้าวไรซ์เบอร์รี่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน จำนวน 9 ชุมชน 10 กลุ่มเกษตรกร ดังตารางที่ 3.1

1.4.2 ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 6 อำเภอ 9 ชุมชน

2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย เสาวรส หอมหัวใหญ่ และข้าวของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

1.4.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (documentary analysis) ได้แก่ (1) บริบทของชุมชน เช่น ประวัติความเป็นมา พื้นที่ อาณาเขต การปกครอง เศรษฐกิจ สาธารณูปโภค และด้านการเกษตร (2) การศึกษาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกร เช่น องค์ความรู้ในการผลิต การวางแผนในการจัดการฟาร์ม และบัญชีฟาร์ม การจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ

2) การสัมภาษณ์กลุ่มเฉพาะเจาะจง (focus group discussion) เพื่อวิเคราะห์ประเด็นองค์ความรู้ในการผลิต ได้แก่ การเลือกใช้พันธุ์พืช (การคัดเลือกพันธุ์พืช) การจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย (การเตรียมดิน การจัดการน้ำ ดิน) การจัดการศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เทคนิคที่ใช้ในการจัดการ

3) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตของกลุ่มเกษตรกร อาศัยวิธีการ การวัดประสิทธิภาพ (Measurement of Efficiency) นำมาใช้ในการพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของหน่วยผลิต และค่าประสิทธิภาพที่ได้จากการประเมินก็สามารถนำมาใช้ในการเปรียบเทียบ

ระหว่างหน่วยผลิตได้เพื่อใช้ประกอบการ พิจารณาถึงระดับความสามารถในการดำเนินงานของ หน่วยผลิต

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร 4 ชนิด ได้แก่ ลำไย เสาวรส หอมหัวใหญ่ และข้าวของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันใน อาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.6 นิยามศัพท์

ชุมชน (community) หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ใดที่หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ในฐานะเป็นเครือญาติหรือเพื่อนบ้าน โดยมีการใช้ชีวิตร่วมกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ชุมชนเกษตร (Agricultural Community) หมายถึง ชุมชนหรือสังคมที่มีการเพาะปลูกพืช ต่าง ๆ รวมทั้ง การเลี้ยงสัตว์และการประมง ชุมชนเกษตรจึงต้องจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน และทุน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตจากทั้งพืชและสัตว์ ซึ่ง เรานิยมเรียกว่าผลผลิตทางการเกษตร

สินค้าเกษตร (Agricultural products) หมายถึง ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์อันเกิดจาก การกลั่นกรอง การประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้ และผลพลอยได้ของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ ดังกล่าว

การผลิต (Production) หมายถึง การสร้างสินค้าและบริการ

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใด ๆ ก็ตามโดยมี สิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการ เป็นไปอย่างประหยัด ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้ใน การดำเนินการนั้น ๆ ให้เป็นผลสำเร็จ และถูกต้อง

การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกาย นำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ เมื่อต้องการทำงานบางอย่าง ต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น มีความ พยายามและมุ่งมั่นในการที่จะทำงานให้ดีที่สุด หากมนุษย์มีการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ก็จะเกิด มุมมองที่ต่างกัน ผลสุดท้ายงานที่ทำก็จะเกิดประโยชน์สูงสุด

การพัฒนา (development) หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนา ชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชน ส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจาก

สภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งการพัฒนามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไป โดยมุ่งหมายว่าลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเอง เพียงแต่ว่าจะมีปัญหามากหรือปัญหาน้อย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ประชาคมอาเซียน (ASEAN community) หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดำเนินการควบคู่ไปกับ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community: APSC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community: ASCC) ซึ่งเป็นสามส่วนหลักของประชาคมอาเซียน

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Competition) หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้า